

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO KUVATAIDEAKATEMIAN VUODEN 2008 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopiston toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus on kehittynyt edellisestä vuodesta erityisesti yliopiston toiminnan kannalta keskeisen perustutkintokoulutuksen osalta, mikä selittyy osin tutkinnonuudistukseen liittyvän siirtymäajan päättymisellä. Tutkimuksen ja jatkotutkintokoulutuksessa odotetaan edelleen tilanteen kohentumista. Yliopiston kokonaisrahoitteisista kustannuksista 82 % kohdentuu koulutukseen, mikä on yliopiston erityisluonne huomioon ottaen perusteltua. Yliopiston täydentävän rahoituksen määrä on kasvanut edellisestä vuodesta, mutta sen merkitys yliopiston toiminnan kannalta on edelleen vähäinen.

Toimintamenojen kasvusta huolimatta yliopistossa on todettu taloudellisen liikkumavaran kaventuneen. Yliopistolla on käynnissä runsaasti eri tahojen kanssa valmistelua ja suunnittelua yhteistyörakenteiden muodostamiseksi ja sopeuttamisohjelman odotetaan näkyvän yliopiston toiminnassa voimakkaammin vuonna 2009. Vaarana lukuisissa kehittämistoimissa on pienen yliopiston voimavarojen pirstoutuminen kovin moneen pieneen hankekokonaisuuteen.

Yliopisto on keskittynyt rakenteellisessä kehittämisessä yhteistyökumppanuuksien ja yhteistyömuotojen etsimiseen. Taideyliopistojen yhteistyön tiivistämistä on selvitetty, mutta toimivia muotoja ei ole löydetty. Tavoitteeksi on nyt asetettu tutkia yhteistyömahdollisuuksia muiden pääkaupunkiseudun yliopistojen kanssa. Kuvataideakatemia on esittänyt strategista liittoumaa keskeisten kuvataiteen koulutusta antavien ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyön tulisi edistää kuvataidealan korkeakoulusektorin rakenteellista kehittämistä. Yliopisto on mukana pääkaupunkiseudun korkeakoulujen alueellisessa HERA-yhteistyössä.

Yliopisto on osallistunut metropolialueen seitsemän yliopiston talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen.

Yliopiston tulee sopeuttaa toimintansa taloudellisiin reunaehtoihin.

1.2. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Yliopisto on aloittanut tutkimukseen ja jatkokoulutukseen liittyviä yhteistyömenettelyitä muiden toimijoiden kanssa. Yliopiston julkaisutoiminta oli vähäistä ja näyttelytoiminta runsasta.

Myönteinen kehitys samana keväänä tai edellisenä syksynä toisen asteen päättäneiden osuuden kasvattamiseksi yliopistojen uusista opiskelijoista kääntyi valtakunnallisella tasolla laskusuuntaiseksi.

Tutkinno uudistuksen siirtymäaika vaikutti ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteen selvään ylittymiseen. Myös alempien tutkintojen määrä kasvoi.

Yliopisto on jatkanut opintoprosessiensa monipuolista kehittämistyötä. Opiskelijoiden työelämäyhteyksien ja työelämä tiedouden kehitystä tuetaan monin eri tavoin. Kansainvälinen näyttely- ja työpajayhteistyö nivoutuu perusopetuksen opetussuunnitelmiin ja tutkintovaatimuksiin.

Yliopisto on kehittänyt laadunvarmistusjärjestelmäänsä ja hyödyntänyt kansainvälisiä vertailuja.

Yliopisto on toiminut yhteistyössä muiden taideyliopistojen kanssa tutkimustulosten hyödyntämisessä muun muassa Tekesin TietoTULI (Tutkimuksesta liiketoimintaa)-projektissa. Yliopistolle ei ole tehty keksintöilmoituksia.

Työn luonteen perusteella määräaikaisissa palvelussuhteissa olleiden määrä on laskenut yliopistoissa.

Yliopiston tulee edistää opiskelijavalintoja siten, että siirtyminen toiselta asteelta yliopistoon nopeutuu.

Yliopiston tulee jatkaa opiskelijapalautejärjestelmän kokonaisuuden kehittämistä ja palautteen hyödyntämistä opetuksen kehittämisessä.

Yliopiston tulee varmistaa avoimen yliopisto-opetuksen ja erillisten opinto-oikeuksien tarjonnan, opinto-ohjauksen ja tiedotuksen avulla, ettei työikäisen aikuisväestön tutkinnon osien suorittamistarve suuntaudu epätarkoituksenmukaiseen tutkinto-opiskeluun. Omaehtoisen tarjonnan lisäksi tutkinnon osien saatavuutta parannetaan myymällä erityisesti kelpoisuuden tuottavaa koulutusta täydennyskoulutuksena työnantajille.

Yliopiston tulee tarkastella säännöllisesti määräaikaisten palvelussuhteittensa kehitystä ja vähentäviä toimenpiteitä tulee jatkaa. Erityistoimia tulee kohdistaa ikääntyvän henkilöstön työkyvystä ja jaksamisesta huolehtimiseen työurien pidentämiseksi ja osaamispotentialin säilyttämiseksi.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Kuvataideakatemia tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rakenne noudattaa sisällöllisesti opetusministeriön mallia tilinpäätöksestä yliopistoille. Kokonaisuutena tilinpäätös on kahden viimeisen vuoden aikana parantunut huomattavasti aiemmista vuosista. Tilinpäätökseen sisältyy johdon katsauksen ohella myös ylioppilaskunnan katsaus. Tämä ei ole virallisen tilinpäätösasiakirjan sisältöä, mutta kuvaa yliopiston erityisluonnetta ja yhteisöllisyyttä.

Yliopisto on sisällyttänyt toimintakertomukseensa myös taiteelliseen toimintaan liittyviä tietoja ja tunnuslukuja. Taiteelliselle toiminnalle ei ole pystytty toistaiseksi asettamaan konkreettisia tavoitteita valtakunnallisella tasolla. Taiteellinen toiminta on kuitenkin tärkeä osa yliopiston toimintaa, joten käytäntöä voi pitää hyvänä, vaikka runsas aineisto tekee tilinpäätösasiakirjasta melko laajan. Myös taiteelliseen toimintaan liittyvien tilastotietojen osalta olisi tarkoituksenmukaista esittää vertailutiedot useammalta vuodelta. Yliopisto on edelleen käyttänyt tilinpäätöksessä yhteisesti sovittujen käsitelmäärittelyn sijaan myös osin omia sovelluksia, mikä ei ole tavoiteltavaa.

Tilinpäätöksessä vertailua on tehty jo osin seuraavan kauden alustaviin valtakunnallisiin tavoitteisiin, mitä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena. Vuoden 2008 tilinpäätöksessä on kyse vuodelle 2008 asetettujen yliopistokohtaisten tavoitteiden toteutumisen tarkastelusta.

Raportointi tuottavuushankkeiden ja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteiden henkilöstövaikutuksista on asianmukaista.

Kuvataideakatemia on ottanut kattavan työajanseurantajärjestelmän käyttöön vuoden 2009 alusta lukien. Toimintavuonna Kuvataideakatemiassa ei ollut käytössä koko henkilöstöä kattavaa työajanseurantajärjestelmää. Työkustannusten kohdentaminen perustui opetushenkilöstön osalta työsuunnitelmiin ja muun henkilöstön osalta puolivuositaiseen otantaan. Toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyihin tietoihin sisältyy erityisesti työkustannusten kohdentamisesta aiheutuvaa olennaista arvionvaraisuutta.

Yliopiston kustannusten seuranta ja työajankohdentamisjärjestelmää tulee kehittää osana kokonaiskustannusmalliin siirtymistä.

3. OPETUSMINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOKSELLISUUDEN PARANTAMISEKSI

Korkeakoulupolitiikan tavoitteet vuosille 2007-2012 on asetettu Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa, joka koulutustarjonnan osalta tarkistetaan vuoden 2009 aikana. Opetusministeriö (OPM) on määritellyt rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat maaliskuussa 2008. Rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelmaa vuodesta 2010 alkaen sisällytetään osaksi Tutkimus- ja innovaationeuvoston linjauksia, joihin tulee sisällyttämään myös sektoritutkimuksen rakenteellinen kehittäminen.

Yliopistojen taloudellista ja hallinnollista autonomiaa vahvistava lakiesitys on annettu eduskunnalle helmikuussa 2009 ja toimeenpanolain on tarkoitus astua voimaan 1.8.2009. Yliopistouudistukseen liittyen uudistetaan myös Suomen Akatemiaa koskevaa lainsäädäntöä. Kaikki yliopistot toimitivat uudessa oikeushenkilömuodossa 1.1.2010 alkaen. OPM on valmistellut lakiesitykseen liittyen yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän uudistamista vuodesta 2010 eteenpäin. OPM jatkaa korkeakoulujen ohjaukseen liittyvää toiminnan ja talouden indikaattoreiden kehittämistä.

OPM toteuttaa hallituksen riihikannanoton mukaisia toimenpiteitä tulevaisuuden kasvuedellytysten turvaamiseksi. Tähän liittyvä korkeakoulutettujen työuria pidentävä hanke valmistuu maaliskuussa 2010. Opiskelijavalintojen kehittämistä koskevat esitykset valmistuvat vuoden 2009 lopussa.

Innovaatiopoliittinen selonteko annettiin eduskunnalle syksyllä 2008 ja innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi valmistuu syksyllä 2009. OPM varautuu raportoimaan eduskunnalle korkeakoululeksintölain toivuudesta. Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämisestä valmistui OPM:n ja TEMin suositukset vuoden 2009 alussa.

OPM:n johdolla valmistellaan laajapohjaisessa yhteistyössä ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta. Johtoryhmän toinen väliraportti ehdotuksineen valmistui maaliskuussa 2009. Osana aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta OPM valmistelee erityispätevyysjärjestelmää ja oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen mallia. Näitä kehitetään tutkintoon johtavan koulutuksen ja korkeakoulun tutkimusvahuuksien kanssa yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä on päätetty 7.5.2009, että hallinnonalakohtaiset valtiosuudet yhdistetään ja keskitetään valtiovarainministeriöön hallitusohjelman edellyttämässä laajuudessa. Valtiosuus uudistus koskee myös harjoittelukoulujen esi- ja perusopetusta. Yliopistojen tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan aiemmin sovitusti. Tuottavuusohjelman vuosien 2012-2015 lisätoimenpiteet eivät koske yliopistoja.

Yhteistyössä SYLin ja yliopistojen rehtorien neuvoston kanssa valmistellaan opiskelijapalautejärjestelmää. Yliopistojen toiminnan laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämiseksi KKA auditoi kaikkien yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmät vuoden 2011 loppuun mennessä. KKA arvioi tutkintorakenneuudistuksen toteutuksen vuonna 2010.

Korkeakouluopiskelijoiden osaamista mittaava OECD:n AHELO-hanke toteutetaan vuosina 2009-2011. Kansallinen osaamisen ja tutkintojen viitekehys valmistuu vuonna 2009.

Kansallisen tutkimuksen infrastruktuuripolitiikan vahvistamiseksi laadittu infrastruktuuritiekartta on valmistunut, ja OPM pyrkii vuoden 2009 aikana edistämään tässä esitettyjä toimenpiteitä.

OPM tukee kansainvälistymistä ja neliportaisen opettajan- ja tutkijanuran kehittämistä rahoitusmallin puitteissa. Tutkijakouluhakua uudistetaan vuoden 2010 hakua varten. Tutkimustoimintaan liittyvää tiedonkeruuta vahvistetaan ja systematisoidaan.

OPM on yhdessä korkeakoulujen kanssa käynnistänyt toimenpidekokonaisuuden (RAKETTI-hanke), jonka tavoitteena on korkeakoululaitoksen ohjauksessa ja vaikuttavuuden seuraamisessa sekä korkeakoulujen sisäisessä johtamisessa tarvittavan tiedon sekä käytössä olevien IT-ratkaisujen laadun, yhteentoimivuuden ja käytettävyyden edistäminen kansallisella tasolla. Yliopistojen yhteinen sähköinen hakujärjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2008. Sähköistä hakujärjestelmää ja sen kautta toteutettavaa yhteishakua kehitetään edelleen palvelemaan yliopistojen opiskelijavalintoja.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma